

KELET

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Előfizetési díj

Videkre postán vagy helyben hazhoz
hordva:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órára helyben	1 frt.

Videkről egy hónapra előfizetést nem fogadhatunk el.

Egyes szám ára 5 kr.

Megjelenik minden nap, az ünnepeket követő napok kivételével.

Hirdetési díjak:

Ötödik hasábozott garmond sor 6 kr. ára
helyesül minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb
és gyakori hirdetéseknek külön kedvezményt is
nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Becsen: Oppelik Alajos (Wollzeile 22). Lassen
stein et Vogler
Wien
Wallfischgasse nr. 10.

Nyilttéri cikke

garmond sora után 25 kr. ártendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések
küldendők.

Szerkesztői szállás:

Belső-szénutca 16. szám, hová a lap szellemi részét illető
közlemények czimzendők.

Az értékes cikkek díjaztatnak.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELŐFIZETÉSI FELHÍVÁS

„KELET”

politikai és közgazd. napilap

1873 második félévi folyamára.

A „KELET” előfizetési ára:

Egy óvre	12 frt.
Félévre	6 frt.
Negyedévre	3 frt.
Egy órára	1 frt.
Egyes szám ára	5 kr.

A lap szétküldésénél előforduló zavar
kikerülése tekintetéből vidékről 1 hónapra
előfizetést nem fogadhatunk el.

Az előfizetési pénzek, legczélserűbben pos-
tai utalvánnyal, kiadó Stein János könyv-
kereskedésbe küldendők.

Nyolcz egyszerűre beküldött előfizetés után
iszteletpéldánnyal szolgálunk.

A „KELET” kiadóhivatala

A büntetőjog fejlődése.

II.

(M. A.) Döntő befolyást gyakoroltak az
illetékes körökre a fennálló visszaélések azon
megkapó leírásai, melyek egy Montesquieu,
Voltaire, Beccaria tollából folytak. A
kor szelleme az egész művelt osztály fölött
uralkodni kezdett, s a tényleges viszonyok
tarthatatlanságának általános meggyőződéséből
a modern állameszmé s a humanitás nézpont-
jából kiinduló reform érzékét fejleszté ki. Csak-
hamar felismerék, hogy kintő büntetések álta-
lában nem alkalmasak valamely észszerű cél
elérésére. A büntényeknek a büntetés alkalmazá-
sán kívül megfelelő rendőri-intézkedések ki-
fejlésére által törekedtek elejét venni, s a
reform emeltyűjét egészen helyesen alkalm-
zák, midőn gondos ápolás alá vették az addig
elhanyagolt nevelésügyet. A büntető rendszer-
ben mi denekelőtt a test csonkító büntetések
törölteték el.

A XVII-ik század bölcsész tanainak ha-
tása nem volt mulékony; a büntetőjogi refor-
mok állandó hajátás tárgyát képezték, mert
a szellemek már a természetjogi iskola, s az

„KELET” TÁRCZÁJA.

Képek a külföldi tanügy köréből.

Irta: Szabó Endre.

(Folytatás)

Csak ne bezen váltam meg attól a vonzó képtől,
melyet Gothában Köhler intézete mindennap elem-
tárt. De végre is sietésre intett az idő s öt napi
tartozkodás után a mi Erdélyünkhez sok tekintetben
hasonló Thüringia regényes völgyei közt tovább vitt
utam Eisenachba.

„Wollen Sie zum Wartburg?” — ez az első
kérdés, melylyel az Eisenachba érkező idegent nemcsak
fogadják, hanem formaliter ostromolják. Ide egyé-
bért nem igen szoktak jönni; Luthernek, a híres re-
formátornak szobája, az utazók ezreit vonza ide, senki
sem kérdezősködik egyébről, nem csoda tehát, hogy
a vasuti állomásnál ácsorgó s a turistát első tekin-
tetre fölismert vezetőket nagyot bámultak, midőn én
a gyermekkert után kezdék kérdezősködni. Hanem
azért elvezettek ide is s néhány percz múlva előt-
tem állott Fröbel Frigyes még életben lévő egyik
tanítványa s a Fröbel egy buzgó apostolnője Trabört
Julia.

Ha nem félnék attól, hogy a t. olvasó végre
is megsokallja a gyermekkertekről e cikkben elmon-
dottakat, érdekes képet nyújthatnék a nagy mester
derék tanítványáról, ki ma is — életének 60-dik
évében — oly ügyesen vezeti a gyermekkert kisedő
nővédekét foglalkozásait, oly lelkesedéssel beszél Frö-
bel nevelési rendszerének előnyeiről, mint tán négy-
ven évvel ezelőtt, midőn Fröbel előadása a lelkesé-
dés lángját ébreszté föl keblében s a hálátlan neve-

abban ápol — bárha csak mérsékelt — cri-
ticismus által is elő voltak a merészebb gon-
dolatmenet eredményeire készitve. Legtöbb na-
tása volt a század speculatiójából radicalisan
kifejlett francia-angol materialismusnak, mely
nem mozgott többé a létező bajok pusztá bi-
ralatának ösvényén, hanem egészen új világ-
nézetből indulva ki, következetesen a fennálló
állami- és jogviszonyok gyökeres átalakításá-
hoz jutott. Mig a természetjogi iskola (Gro-
tius, Pufendorf, Thomasius, Cocceji)
a jogot és erkölcsöt egymástól megkülönböz-
teté, az újabb irány tagadásba helyezte az
erkölcsi-nek eszményi lényegességét. Jog- és
erkölcsben egyaránt az egyén csak a termé-
szet productumok sorozatában meghatározott
tagnak tekintett, kinek jóléte az egyedüli s
legfőbb törvény, s a kit épen az e jólét rea-
lizálására irányult törekvés vezet bizonyos mor-
alis és jogi törvények elismerésére. Az egyén
subjectiv önkénye vétetett föl kiindulás pont-
nak s alapulvnek ugy a moral, mint a jog
terén, mindkettő csak az egyén egyoldalú hasz-
nának kielégítésére szolgáló eszköz gyanánt
tűnven föl. E nézetek alapján az állam is csak
individualis célok elérésének eszköze gyanánt
vala tekinthető. S a büntény csak oly veszé-
lyes cselekvényként jelent meg, a mely nem
tűrhető, mert a közös jólétet fenyegeti.

Ha bár e nézetek nem voltak is döntő
jelentőségűek a büntetőjogi törvényhozásra néz-
ve, mindazáltal az iratok, melyekben foglaltat-
tak, igen tetemes befolyást gyakoroltak a fenn-
álló ferdeségek, a tortúra, cabinetjustiz, bün-
tető eszközök stb. elleni merész támadásaik
által. Benső szükségességgel érvényesült ezek-
ben az új világnézet szelleme, melynek forra-
dalom utján kellett a talajt előkészíteni az új
jog- és államélet számára.

A természetjogi iskola mérsékelt criticis-
musa készíté elő az idealismus nagy átalaki-
tási kísérleteit. Befolyása alatt jött létre a
toscanai büntető codex 1786-ban, s II. József
1797-ben. A büntetés e törvénykönyvekben
a czélserűség, s különösen a präventio szem-
pontjából van felfogva. A philanthrop szellem
azonban már nem uralkodik ily nagy mérték-
ben II. Ferencz 1833-iki törvénykönyvén
a halálbüntetés ismét nagy terjedelemben hoza-
tott be, s más kegyetlen büntetések is meg-
tartattak. A büntetés kizárólagos elve gyanánt
az elrettentés jelenik meg, s a javítás nem
is részesül figyelemben. A javítási tendenciá-

lődni pályán munkálkodásra készíté őt, a város egyik
előkelő ünnepelt hölgyét.

Azóta persze sok-sok szép idő mult el, az egy-
kor kicsiny szobába szorult gyermekkert most már
három tágas teremmel bír, a nékülözés napjai is el-
multak — ha nem azért ezt a derék nőt sem az idő,
sem az emberek nem voltak képesek megingatni ab-
ban a hitben, hogy Fröbel rendszere csak úgy jó, a
mint azt a mester componaltas ki ahoz valamit tesz,
vagy elvesz belőle, az l-galabb is vétkezik akkorát,
mint Krisztus hitlen apostl a Judás.

A város csinos elemi iskolái megtekintése után
végre részesittem vezetőmet abban a szerecsben,
hogy elvezethessen az utazók vágyainak céljához a
wartburgi várban s elmondhassa a hosszú és fárás-
tó hegyi ut ualmának elűzésére szolgáló meséit.

Ezek a mesék kétségkívül érdekesek lehetnek,
hanem bocsássanak meg t. olvasóm, hogy egyet
sem vagyok képes elmondani azokból. Feutt a mohos
várfaalak s alatt a virágzó falvak és városok a mult-
nak s jellennek sajátosan egybeolvadó képét tüntet-
ték lelki szemeim elé s nem tehetek róla, hogy ve-
zetőm meséi nálam siket fülekre találtak. Mintegy
350 évvel ezelőtt e falak közt hirdeté a nagy refor-
mátor a világosság ígét és a világosság győ-
zött a tudatlanság sötét homályán, szabadon gondol-
kodó, művelt nép lakhelyeire tekint le az ő sásfé-
szek, büszke lehet rá, hogy falai közül áradt szét a
fény, mely fölnyitotta az emberek szemeit.

Majd sok-sok év után, ha Luther szobájának
faláról a nevezetes tinta-folt utolsó mörzsáját is le-
vakarják az angol turisták, majd ha távol világré-
szek ismeretlen tájai megtekintésére alkalmot nyuj-
tandnak a közlekedési újabb eszközök s meggyérül
Wartburg látogatónak száma: akkor tán csendes-
lesz az agg vár, mely most a látogatók zajától visz-
hangzik, de ekkor is mindig hirdetni fogja az innót

nak csak az egyidejűleg s hason befolyás alatt
keletkezett porosz általános „Landrecht” eu-
ged némileg helyet.

Az eszményi büntetőjog szempontjából re-
formáló törvényhozás gondolata Feiembach
által az 1815-ki bajor törvénykönyvben nyert
megtestesítést. Tudomány és törvényhozási po-
litica az anyag korlátaitól menten, önálló utat
tör magának e törvénykönyvben. A mi tartal-
mát illeti, az — az 1810-ki francia törvény-
hez hasonlóan — egyoldalú alkalmazása a kor
subjectiv idealistikus philosophiájának, mely
jogot és államot csak az anyagi utilitás szem-
pontjából vesz figyelembe.

A későbbi idők codificatioja a tudomány
átmeneti korszakába esik, mely hasztalan igyek-
szik egységes elvet construálni a büntető-
jog s különösen a büntetés fogalma számára.
Azon idő áll be, melyben a jog, állam és bün-
tetés végső okai az eddiginel alapos vizsgá-
lódás tárgyát képezik, s melynek u. n. bün-
tetőjogi theoriái tagadhatlanul sok termékeny
gondolattal gazdagítják a tudományt, nem kis
befolyást gyakorolva a törvényhozásra. Még
napjainkban is, midőn a büntetőjogban szintén
a történelmi és összehasonlító módszer lett
irányadóvá, tétetnek kísérletek oly tudományos
formula felállítására, mely a büntetőjog alap-
eszméjéről pragnans kifejezést adjon. Va-
lami igaz e theoriák mindenikében, de minden
kifogástól mentnek egyik sem tekinthető.

— Segesvár város és szék a „Reform” sze-
rint „az ország nem magyar ajku polgárainak joga-
it és kötelességeit sértő 1868-ik évi XLIV t. cz.”
rendeleteinek megváltoztatása, és a kormány köz-
gei által ezen és az 1869-ik évi IV. t. czikken tul-
kelt rendeletei által történt sérelmeknek orvoslása
iránt a képviselőházhoz kérvényt nyújtott be, melyet
pártolás végett az összes törvényhatóságoknak magkül-
dött. Fájlatja a szék és város, hogy az idézett tör-
vény azt rendeli, hogy a törvényhatóságok jegyző-
könyvei magyar nyelven vitetni rendeltetnek, s hogy
más nyelven vitetni csakis mellékesen engedtetik
meg; továbbá, hogy a törvényhatóságoknál az ország
kormányával csakis a magyar nyelvet, egymással
szemben pedig ugyanezen nyelvet vagy pedig ezen
más hatóságnak valamelyik jegyzőkönyvi nyelvét
üzzi ki. Fölsorolja ezután a rájuk nézve sértő §-kat:
így a 5-ik §, mely által még a törvényhatósági tiszt-
viselők is a belső ügyvitel terén a magyar nyelv
használatára köteleztetnek; végre sérelmesnek találja,
hogy a képviselőnek magyar fordítás melléklése mel-

lisugarczott világosság diadalát a mindinkább foko-
zódó műveltség.

IV.

A keresztuton. Bajorország népoktatásügye. A nür-
bergi lelenz- és árvaház. Játék bazar. Taneszközök
a German-muzeumban. München. Felekezeti és köz-
ségi iskolák Münchenben. Gyermekkertek. Befejező
sohajátások.

Eisenachban véget ért előre megállapított uti-
tervem. Idáig még mindig nem határoztam el utam
további irányát. Szászországon áthaladva, a kivel
utam folytatása iránt beszélgettem, az mind Porosz-
ország meglátogatását ajánl s ha megemlítém, hogy
inkább öhajtanék Délmetország kevésbbé ismert
tanügyi állapotaiat megismerkedni, guymosolylyal
mondák: „Ugyan mit keres ön Bajorországban, hi-
szén a jámbor bajorok az oktatásügye tekintetében
önöknél is hátrább állanak, ott a papi uralom alatt
sinyló oskolákban legfeljebb bigottismust, s dressu-
rát talál ön” stb. Ilyen s néha még ennél is élesebb
nyilatkozatokat hallék Bajorország tanügyi állapotá-
ról, még a különben őszinte, de hírnevére kissé fél-
tékeny Köhler is lehető fekete színben igyekezett a
bajorországi állapotokat előállítani, a többek közt
mit sem akart tudni arról, hogy Münchenben gyer-
mekkertésznőket képző intézet s gyermekkertek lé-
teznek.

Nem csoda tehát, ha ily nyilatkozatok terve-
met — mely Bajorország meglátogatására irányult
— megingaták. Eisenachban végre a keresztutra ju-
tottam s választanom kelle. Az egyik ut Cassel felé
Braunschweig és Hannoveren át Berlinbe vezet, a
másik egyenes irányban délfele Nürnbergben át Mün-
chenbe kalauzol.

Eh bien — menjünk tehát Francoziországba
gondolám, bár a bűvös szello, meg porosz dicsek-

lett hiteles német szövegben fölterjesztetett jegyző-
könyve mint törvényellenes visszautasított.

Hangsúlyozza továbbá, hogy a municipális jo-
goknak és kötelességeknek gyakorlása némely tör-
vényhatóságokban ilyformán egészen lehetetlenné vá-
lik, mert a képviselők a jegyzőkönyvek hitelesítésére
nem folyhatnak be, miután az ottani képviselőtben
alig létezik 3 képviselő, ki a magyar nyelvet bírná.
Sértőnek találja, hogy a tisztviselők a magyar nyelv
használatára köteleztetnek, hogy az ügyvédeknek a
magyar nyelv kizárólagos használata kötelességükké
tétetik, végre, hogy a magyar nyelv minden orszá-
gos egyetemben egyedüli előadási nyelvvül tüzetik ki.
Ha már ezen ugy a törvénykezési mint a törvény-
hatósági ügyviteli nyelvet illető rendeletei a tör-
vénynek már magában a haza minden nem magyar
nemzetiségének megkárosítását vonják magok után,
ezen nemzetiségeknek, és ezek között a segesváriak-
nak is jogegyetértés miatti panasza még azon ren-
deletek is szolgáltatnak okul, melyek által az ország
kormánya ezen törvényeket túlhaladva rendelkezett,
midőn az államkormány által kinevezett bíróságok
kizárólagos hivatalos nyelvnek a magyar nyelvet nyi-
latkoztatá ki. Végül kéri a képviselőházat, hogy az
elől emittett törvényezikket mielőbb egy újabb meg-
fontolás tárgyává tegye, s az állam valódi érdekei-
nek s Magyarország s melléktartományai külsőböző
néptörzsei jogos igényeinek megfelelőleg silessen át-
idomítani, megváltoztatni, egyszersmind pedig ezen
törvény változtatásáig arról gondoskodni, hogy az
emittett törvénynek sérelmes részei az ország kor-
mányának közegei által még sérelmesebbékké ne té-
tessenek, hanem az eddigi törvényellenes rendeletek a
b-ügy- és igazságügyi miniszterium által érvényen
kivül helyeztessenek.

— Az igazságügyi enquéte jul. 9-iki ül-
sén, melyet az igazságügyminiszter d. n. 5 órakor
nyitott meg, s mely jól volt látogatva, folytatott,
illetőleg berekesztetett a vita azon kérdés fölött:
„Nem volna-e czélserű polgári ügyek elinté-
zését közigazgatási tisztviselőkre mint békeírákra
bizni, esetleg ha igen, mily ügyeket, kikre és mily
hatáskörrel?”

Először Dr. Körnei Ede emelt szót, ki a kér-
desre Magyarország jelenlegi igazságszolgáltatási kö-
rüményei közt határozottan nem-mel vél felel-
hetni. Szónok a békebírók intézményének életbelép-
tésében újabb korunk vívmányainak lerontását s azon-
lo megtagadását látja, hogy az igazságszolgáltatás vá-
lasztassék el a közigazgatástól. Ezután leírja azon
előmunkálatok történetét, melyek az azelőtti igazsá-

vés iránti ellenszenv nem igen biztatgattak arra,
hogy északi irányban utazzam.

A mint ekként Eisenach egyik sörcsarnokában
utitervem megállapítása fölött tündök, végre a fen-
ti elhatározással siettem az indházhoz. „Nach Cas-
sel” mondám a pénztárnál. „Tíz perczet késett ön
a vonat már elment s hat órát kell várnia” volt a
felelet. „Is Nürnberg felé?” „Ezsz percz múlva in-
dul” „Kérek tehát jegyet Nürnbergbe.” Ezzel el-
volt döntve a kérdés, fél óra múlva déli irányban
röpített tovább a gőzszekér.

Es ezt a rögtöni, mondhatom magyaros elha-
tározást nem volt okom megbánni. Igaz nem láttam
a regulatívák által kormányzott poroszországi chab-
lonszerű oktatás vívmányait, de láttam egy csende-
sen dicsekvés nélkül, de óriási buzgalommal mun-
kálkodó nép üdvös törekvésének bámulatos sikerét
meggyőződtem arról, hogy Északmetország lakói
csunya irigységgel igyekeznek befeketíteni a kis-
Bajorországot, s főleg mintaképet találtam arra, hogy
miként lehet rövid idő alatt igen sokat tenni s ez a
mintakép többet ért nekem, mint Poroszország di-
csősége, melyet — a mint észrevettem — az isme-
retes porosz dicsekvés meglehetősen fölsallangozva
állít a világ elé. A mi helyzetünkben azt kell meg-
tanulnunk, hogy rövid idő alatt miként lehet szá-
zadok mulasztását helyreütni, s erre Bajorország
ó példát nyújt.

Legyen szabad pár szót mondanom Bajorország
népoktatásügyéről.

Ha Délmetország irigyei a bajor közoktatás
ügy multjáról mondanék azt, a mit jelenéről mond a
nak: nem tértének el messze az igazságtól. Bizony
mint egy 20—25 évvel ezelőtti siralmas állapotban
tengett itt a népevelés ügye; a hierarchismus tartá-
bilisceiben az iskolákat s tette azokat a vakhit esz-
közeivé. Ha akadt egy egy liberalis érzelmű pa-

ügyminiszterium keblében megindultak a békebírási életbeléptetése iránt, s melyek szerinte csak azért nem emeltettek a törvény erejére, mert a tervezett törvényjavaslat a békebírási hatáskörét nagyon is messze kiterjesztette volna. Tagadja, hogy az angol békebírási intézményt, mely évről-évre jobban virágzik, mert azon ország fejlettségével, viszonyaival kellő arányban áll, egyszerűen s különösen ma lehetne nálunk behozni, oly közigazgatási tisztviselők mellett, mint a miyenekkel ma még mi rendelkezünk. — Szónok ügyvédi tapasztalásból tudja, — közigazgatási tisztviselők még mostani teendőikkel is alig készülnek el, nem hogy még a békebírási ügykörét is átvállalhatnák. Ausztriában sem hozták be a békebírási intézményt, mert hasonlóképp nem voltak meg a szükséges előfeltételek, nem álltak rendelkezésre a kellő közegok. Szónok végül oda kívánja módosítani a kérdést, hogy a kisebb polgári ügyek a járásbírási biztassanak. E célból ezeket több formalitások alól föl kellene menteni, melyeket nekik a perrendtartás előszab. A kérdéses ügyekben továbbá sem főbebeszések, sem semmitő panaszuk nem lenne helye. A csekélyebb értékű tárgyak elintézése Ausztriában a közelebb behozandó úgynevezett „Bagatellverfahren“ elvei szerint fog életbeléptetni s ezt kellene nálunk is elfogadni. Szónok mindezen indítványait írásban foglalta fölolvasta.

Vavrik törvényszéki elnök azon meggyőződésének ad kifejezést, hogy az, vajjon a közigazgatási hivatalnokok a kisebb polgári ügyeket észszerűbben intézik-e el mint a bírák, ma már a jogszokozok közt kérdés sem lehet. A békebírási rendszernek természetesen csak javított alakját kellene átvennünk, p. o. a németországi rendszert.

Mert Franciaországban például a békebírák rendesen jogilag képzett emberek, ellenben a német békebírák szakképzett tapasztalt egyének és ezen körülmény honosította meg oly gyorsan ez intézményt a németek között. Persze, a mi körülményeink közt még nem lenne szabad arra reflektálni, hogy a kisebb büntető ügyek is biztassanak a békebírákra, mint a hogy az Németországban, Angolországban, stb. divik. Az angol békebírási intézmény azonban épen nem alkalmazható a mi viszonyainkra, mert a magánjogi ügyek közül tényleg már is több, különösen a perenkívüli eljárásból való úgy nálunk is közigazgatási tisztviselőkre van bízva. Szónok azt nem kívánhatja, hogy a közigazgatási hivatalnokok jogvégeztek legyenek, e nélkül pedig, ugymond, peres ügyeket nem fognak elintézhetni. A főbebeszésre nézve szónok helyesli Környei nézetét. Szónok azzal végzi beszédét, hogy peres ügyeket közigazgatási tisztviselőkre semmi áron nem bizna, a többire nézve elfogadja Környei indítványait.

Dr. Bróde Lipót ügyvéd különösen Vavrik utolsó szavait helyesli beszédében. Szónok egyáltalában nem bizna az összes békebírási teendőket közigazgatási tisztviselőkre. Az intézményre magára megjegyzi, hogy ez körülményeink között fölösleges. A békebírási intézmény, bár nem ily néven ugyan, fönnál már nálunk bizonyos esetekre nézve, (például a váltóeljárásnál, házasság elválasztási ügyeknél) hol a törvény szerint mindig előbb a kiegyezkedést kell megkísérteni; szónok a békebírási intézmény helyett ideiglenesen ajánlja az osztrák „Bagatellverfahren“ behozatalát.

Tószty Gyula képviselő a békebírási intézmény meghonosítását azon célból, mely a kérdésben han-riota, a ki akart tenni valamit a tanügy érdekében, annak anynyi elöítélettel kelle küzdeni, hogy végre is beleunt a küzdelembe; a nyomorultul fizetett tanítók a papok szolgálói voltak, az iskolaépületek roz- zantak, és semmi felszereléssel nem bírtak.

Mintha csak hazánk közoktatásügyi állapotát vették volna mintául a jámbor bajorok.

Hanem egy szép reggelen megváltozott ez az állapot. A koniggrázi csata Poroszországnak dicső- séget, Ausztriának szégyent, a Délnémet államoknak pedig azt a tanúságot szerezte meg, hogy ha nem kívánják magokat elnyeletni az éjszaki medve által, hát mindenekelőtt nemzeti önállóságukat a közmive- lődési állapotok javítása által kell biztosítani.

Nem is haboztak sokáig. A hierarchismus ha még nincs is teljesen megtörve, de mindég szűkebb korlátok közé szorítatik, a felekezeti iskolák mellett községi iskolák emelkednek s a szebbnél szebb isko- la épületekben jobbnál jobb oktatási rendszer hono- sul meg. El lehet mondani, hogy Bajorország a nép- oktatás tekintetében csodát művelt, mert alig tíz év alatt utólrta az észak- német tartományokat, a hol réges régen tatarozzák a népoktatás ügyét s ha így halad, meg is előzi.

Ez oka, hogy irigykednek a poroszok és a szá- szok nagyon, hanem ezt a burkus józsin mosolyog- ja meg s tesz és halad tovább csendesen, tüntetés nélkül.

Persze mindezen dolgokról én igen keveset tud- tam, a midőn Eisenachból Nürnberg felé utazék s épp azon törtém a fejem, hogy mivel töltsem hát én időmet az utazásom céljára semmi nevezetést nem nyuj- tó Bajorországban, midőn feltűntek Nürnberg tornyai s nem sokára Németország egyik legrégibb városá- nak a középkort visszatükröző sajátos panorámája állott előttem.

(Vége. köv.)

goztatott, egyáltalában nem találja észszerűnek. El- lenben a kisebb polgári ügyeket mindazonáltal köz- igazgatási hivatalnokokra bízna, s erre nézve ismét- telten idézi Puchát és Glaser. Ezután praktikus példával bizonyítja, milyen tarthatlan a mai eljárás ily kisebb ügyekben, s mennyire terhes különösen a földmivelésre nézve. A járásbíró gyakran 1 frtos erdő- kihágási panasz tárgyalásával három napra tartja el- foglalva az illető feleket. Ennek elejét lehet venni, ha a szolgabíróra bíztnának ezen ügynevezett „csir- kepercek.“ Szónok indítványozza, hogy 30 frtig menő ügyeket a szolgabíró intézkessen el, s ítélete ellen főbebeszés nem lenne megengedendő.

Fábry legfőbb itélőszéki elnök: A szolga- bírák vagy el vannak foglalva, vagy nem. Ha el- vannak foglalva, úgy sem végezhetné jó lelkiismeret- tel a kisebb polgári ügyeket, ha nincs, meg kell szün- tetni az oly k'zeget, melynek az állam nem adhat dolgot. Szónok gyakorlati szempontból nem helyes- elheti Toszt indítványát, minthogy életbeléptetése sok fölforgatással s változással járna.

A békebírási intézményt nem tartja észszerű- nek körülményeink közt, ily intézmény — ezt tapasztal- talból tudja — gyökeret nem verhet, különösen a mi népünk jellege mellett, mely perét, ha a perősz- szegnél tiszter is többre kerülne, mégis föllebezi.

Vajkay kir. táblai bíró: Fízetéstelen béke- bírákat nem kapnánk Magyarországon, fizetést pedig csak jogképzett embereknek adhatnánk, ilyenek pe- dig nem vállalnák el mindig a teendőket. Azon kér- désre, vajjon a kisebb ügyeket el kellene-e választá- ni a járásbírástól, határozottan nemmel felel, mert a közigazgatást és bíráskodást semmi ügyben, a leg- kisebbben sem szeretné összezavarni. A bajon inkább az eljárás egyszerűsítése által lehetne segíteni.

Szólaak még Eötvös Károly képviselő, ki a közigazgatási tisztviselőket védelmezi Vavrik ellené- ben, egyebiránt a békebírási intézményt nem tartja észszerűnek, s az eljárás egyszerűsítésére nézve pe- dig ajánlja Toszt indítványát; továbbá Fabini Theo- fil, ki nem ellenezheti a békebírási életbelépte- tését, s a szolgabírákat sem akarná bírási teendők- kel elhalmozni.

Ezzel az ülés 8 órakor szétoszlott. Még több szónok levén följegyezve, a tárgy csak szombat- on fog kimerítettetni s ezzel az enquete ülészése végét érendi.

— Fogarason Boér Kálmán főkapitány 7-én tartotta beiktatását, mely a Densusián-félek minden erőlködése dacára, minden botránynál nélkül folyt le, hacsak botránynak nem nevezhetjük azt, hogy a fő- kapitányi beszéd után Densusián azon okon, hogy a bizottmányi gyűlés magyar nyelven hivatott egybe, tiltakozott a gyűlés törvényessége ellen; Densusián háromszor utasította rendre a főkapitányt, majd meg- vonta tőle a szót, mire ez néhány társával odahagy- ta a termet. Általán a főkapitány lebilincselő modo- rával igen jó hatást tett s különösen székfoglaló beszéde lelkes éljenzések közt fogadtattott. E férfias hangon tartott beszédet alább egész terjedelmében közöljük.

Boér Kálmán fogarasi főkapitány székfog- laló beszéde.

Tisztelt bizottmányi gyűlés!

A felolvasott kir. leirat értelmében e nemes vidék főkapitányi díszes, de egyszersmind terhes hi- vatalával bízván meg, urunk királyunk és a nagy- méltósági miniszterium által, székemet ezennel el- foglalom, esküt tévük le az alkotmány és törvények szentül megtartására. —

Esküt tettem le, mely nemcsak mint a nemes vidék élén álló képviselőjét a magyar sz. koroná- nak, nemcsak mint a kormány által megbízott és ki- nevezett őrt a haza alkotmányának, hanem úgy is mint közös hazánk alkotmányos érzelni polgárát, urunk, koronás királyunk ő felsége hív alattvalóját egyaránt kötelez polgári egy, mint hivatalos éle- temben és előmbé köteleességeket szab, mely kötele- ségek teljesítését, legyenek azok bár mely terhesek és bármint nehézségekkel egybekapcsolvák, teljes erőmből és értelmem egész igénybevételével és meg- feszítésével teljesíteni elhatározott akaratom.

Az ezredév óta fenálló sz. István birodalmát kezdettől fogva mindig külön ajku és vallásfelekeze- tű népek lakták, és a hosszú századokon át annyi vész és vihar között is vajmi szépen férték meg kü- lönböző ajku és vallásfelekezeti őseink e közös haza áldásdús földén s ha néha boros felhők támadtak is a szép haza égén, közös erővel se reglettek fia annak megmentésére; sőt ha olykor testvér-harcz dulta is a béke édenét, a helyesen gondolkodni tudóknak az igaz hazafiak segélyével mindég sikerült az árny és rozszakarat leküzdése, és ha elvonult a vész, a le- volt küzdve a vihar, az édes anya s drága hon fele- lőve a bántalmakat, felelőve a kiállott szenvedéseket, egyaránt ölelte keblére egy bántalmazó, de megtért, mint az őt híven védelmezett fiait.

Hogy kezdettől fogva közös hazánk sokat szen- vedett, sok megpróbáltatáson ment át, azt a historia bizonyítja; de a haza saját fiaihoz soha mostoha nem volt s talán nem hibázom, ha azt mondom: hogy a feudális korszakban úgy mint a vallási mozgalmak véres korszakában hazánk a moderneszmék uttörője, zászlóvivője volt.

Az 1848-ki események Európát megrázták, az államok és nemzetek polgári és politikai életének más irányt adtak, felvillanyozták az összes emberisé- get a tudomány, művészet és ipar nemes versenyé- re, és az azóta lefolyt harmadfél évtized alatt töb- bet haladt az emberiség, mint annak előtte száza- dok lefolyása alatt; de fájdalom, mint minden kor- nak, úgy ennek is meg kellett hogy legyenek fattyu sarjai.

Ezen idéztem törvények azok t. bizottmány, melyek megyei életünket közelebből körvonalozzák, ezek szabják meg a határt, melyek közt alkotmányos életünknek a gyakorlati téren naponta mozogni kell, ezek a magyarországyűlés által hozott, urunk, koronás királyunk által szentesített törvények, melyeknek érvényt, tiszteletet szerezni honfui kötelessége min- den alkotmányos érzelni polgárnak; azoknak meg- tartása, sértetlen megőrzése és feltétlen teljesítése első sorban kötelessége a végrehajtó hatalom köze- genek, a tisztviselői karnak; de épp oly kötele- sége a honpolgárnak is, a törvényhozás nem azért al- kotta az alkotmány korlátai között a leghabradabb politikai mozgathatási kört, a teljes és független egyé- ni szabadságot, nem azért alkotta az önkormányza- tot a megyéknek és községeknek, hogy ezeknek fir- mája alatt vagy éppen a nélkül is a téves fogalmak és ferde nézetekkel tulterhelt némely nyugtalan- kók egyenesen az állambatalom megdöntésére, az ál- talános törvényes rend megbontására, a polgári cse- nesség, jólét és közmivelődés megakadályozására sza- badon törhessenek; lehetnek uraim és vannak is mindenben úgy a politikai életben is, nézetkülön- ségek, és hogy ez létezen, vagy ha még nem vol- na, hogy létrehozassék, nézetem szerint, egy alkot- mányos országban, mely nem akar autokratizmusba menni át, mulhatlan szükséges, mert az eszmék több sége, surlódása által, azoknak társadalmi s politikai körökben megvitatása által tisztulván a fogalmak, lehetséges a valódi igazságot felfedezni, ismeríteni, de ennek korántsem lehet következése, és soha oda fejlődni vagy fajlani nem szabad, hogy az által a törvényes rend megzavarassék.

Magyarország alkotmánya demokratikus alapra levén fektetve, maga a törvényhozó test a parlament már a demokrácia a népoktatásnak kifolyása, és mint ilyenek, minden cselekvényei, melyek királyi szen- tesítés által törvénynyé válnak, a nép többsége aka- ratának szüleményei és tettei, két többség uraim nem létesik sehol e földön.

És most uraim! szükségesnek vélem önk előtt saját álláspontomat néhány vonással érintenem.

Hazánk, hála a gondviselésnek, e korszak alatt is hiv és következetes maradt önmagához és al- kotmányos elveihöz, a magyar törvényhozás nem ké- sett azonnal, a mint alkalma nyílt, határozott tör- vény által biztosítani a sz. István birodalmában la- kó minden ajku nemzetiségek egyenjoguságát az 1868. évi 44-ik törvényezik által, mely törvényezik urunk, koronás királyunk ő felsége által ugyanazon év oc- tober 6-án szentesítést nyert.

Nem csódom, sem feladatam uraim a törvény- czikk egyes paragrafusainak bonczolgatása vagy ös- mertetése, ösmerni és tudni úgy ezen mint más ha- zai törvényeket kötelessége minden honpolgárnak, és annak nem tudása senkit sem ment és nem ment- het semmi körülmények között.

Egyet azonban hangsúlyozni megyefőnöki tisz- temben álló kötelességemnek tartok, és ez az, mit az idéztem 1868. évi 44-ik törvényezik bekezdésében előre bocsát: Magyarország összes honpolgárai az alkotmány alapelvi szerint is politikai tekintetben egy nemzetet képeznek, a magyar nemzetet, melynek a hon minden polgára, bármely nemzetiséghez tar- tozzék is, egyenjogu tagja.

A köztörvényhatóságok rendezéséről szóló 1870. XLII-ik törvényezik határozta meg a megyék ön- kormányzati jogát.

Ezzel kapcsolatban kell megemlítenem az 1871. XVIII-ik törvényezik, mely a községek rendezésé- ről szól.

A fenn idéztem 1870. évi 42-ik törvényezik ál- tal batásköröm körül van írva; ahoz, mit a törvény ottan mond, sem hozzáadni, sem abból elvenni nem szabad, de nem is szükség.

Én ezen törvény értelmében a közigazgatás vé- zetésibe be nem folyhatok, de azon közigazgatás mi- kenti vezetésének ellenőrzése igen is kötelességem, és azt tenni is fogom.

Én ezen 42-ik törvényezik által körülírt fő- kapitányi hatáskört ő felsége urunk királyunk és an- nak alkotmányos kormánya által reám ruházott bi- zalomnál fogva teljesen elfoglalom ezen első percz- ben és annak teljes erőmből és minden igyekezettel megfelelni akarok; mint letett esküm szavai tartal- mazzák, minden személyválogatás nélkül, nemzetisé- gi vagy valláskülönbségre való tekintet nélkül, sze- génynek s gazdagnak egyaránt, igazságot szolgálta- ni leend legfőbb törekvésem.

A törvényeket uraim szigoruan meg fogom tartani, mert én a közügynek, a közérdekeknek, e nemes vidéknek és a mennyiben ezekkel össze nem ütközik, egyeseknek is szolgálni, tűztem fel- adatomul.

Ezen az uton hiszem csakis elfoglalt állaso- mat betölteni, mert e hely az uraim, mely a megye közigazgatásának kulcsát képezi.

Sa'nálattal kell megemlítenem, hogy a köze- lebb lefolyt események után e nemes vidék poli- tical tekintélye a közvélemény előtt sokat, de na- gyon sokat vesztett, ezt uraim, nekünk helyre kell hoznunk political reputációnk és anyagi érdekeink te- kintetéből is.

Most, midőn saját ügyeinkről magunk rendel- kezhettünk, egy szép, egy nemes hivatás áll önök előtt; a tudomány és ipar magasztos utaira vezetni e nemes vidék népét, megkedveltetni velők a kor- szerű hasznóhajtó esmereteket, az eddig — vall- juk meg őszintén — gyenge lábón állott nevelésnek lendületet adni.

Mindezek mellett a szabad véleménynyilvánítás, de mindig a törvények tiszteletben tartása mellett bizonyosan megfér, én mindig barátja voltam és le- szek ezután is az eszmék nemes versenyének, ha azok a törvény korlátain túl nem csapnak és egy ily nemes versenynek tért nyitni, mindig kedves kö- telességem leend.

Felhivom tehát önöket uraim, egyesült erővel fogjunk kezét e nemes megye szellemi és anyagi helyzetének újjászervezésére, political tekintélyének helyrehozására.

A megosztás ellentéte, egység, a széthúzás és különködés orvossága egybetartás, lelki egybeolva- dás; legyünk azért egyesek összetarték, legyünk mint a közös haza lakói, egymás testvérei, ösmerjük fel közös érdekeinket, csoportosuljunk e körül és ápol- juk ezt mindennekfelett.

Mielőtt beszédemet bezárnám, egyre hívom fel a tisztelt bizottmány figyelmét.

Jelen beszédemet román és német nyelven is szándékom felolvasni vagy felolvasztatni azért, hogy a t. bizottzást tagok mindenike azt saját anyanyel- vén meghallgatva meg is érthesse.

Jegyezzék meg uraim, hogy ez nekem nem törvényszabta kötelességem, de teszem e t a nu- zetiségek iránti szives figyelemből, előzékenységből, loyaltásból.

Loyaltással, előzékenységgel lépek önök köré- bé azon reménnyel, hogy viszonzni fogják magam- tartását, kellemessé fogják tenni a helyzetet saját magoknak és nekem ez által szivesek lesznek fela- datom teljesítését megkönnyíteni; mert nekem fel- adatam uraim a törvények tiszteletét és érvényt szerezni; felkérem tehát önöket, tegyék ezt egye- sült erővel; közakarattal, teljes egyetértéssel; a célt ha elérték, a feladatot ha helyesen oldottuk meg: a jutalomból orszálynírsz az önké leend, nekem pe- dig az öntudat marad, mely engem teljesen meg- nyugtat; jelszavunk legyen: tisztelet a törvé- nyeknek. Beszédemet azon szívből fakadó felki- áltással zárom be: Éljen közös hazánk alkotmányos szabadsága! Éljen alkotmányos koronás királyunk!

Külföldi szemle.

Kolozsvár, jul. 12.

A nemzeti ellenzék Morvaországban élénk te- vékenységet fejt ki és utóbb a községi választások alkalmával sok helyen többségre jutott. Kormánykö- rökben aggodalmat szült e győzelem.

A cseh deklaransok az idén be fognak lépni a tartománygyűlésbe, sőt nem lehetetlen, hogy válasza- tani fognak a reichsrath számára is. A „Narodny Listy“ aton czikke, mely a tartománygyűlésben való képviseltetés szükségességét hangsúlyozza, nagyban foglalkoztatja a cseh politikai köröket. A német párt közlönyei természetesen megelégedéssel fogadják e fordulatot s a félhivatalos „Prager Abendblatt“ ad- vözli a cseh lap kérdéses cikkét, mint első jelét, hogy a csehnép le akar törni az eddig vesztélyes utról.

A „Russky Invalid“ két utolsó számában több jelentés jelent meg a chivai hadjáratról. Oly ütő- zet, a melyben egyik vagy másik fél halottakban, sebesültekben vagy foglyokban nagyobb veszteséget szenvedett volna, sehol sem fordult elő. A khivaiak ugyan elég bátorságot tanusítottak az által, hogy az előnyomuló orosz haderőt mindenütt nyugtalanítani s feltartóztatni igyekeztek, de állhatatos-komoly el- lenállást sehol sem fejtettek ki; pár ágyú és röppen- tyű rendesen gyors visszavonulásra indította őket, hogy más helyen ismét szembe szálljanak az ellen- séggel.

Az idézett jelentések említik ugyan, hogy itt- ott, mint például: Altij Kukudnál és Szardaba-Ku- ja tónál az ellenség jelentékeny vereséget szenve- dett, de miután ez számokkal kifejezve nincs s a chivaiak halottaikat és sebesülteiket elvinal képesek valának, abból azt lehet következtetni, hogy ezen „vesztések“ nem lehettek oly jelentékenyek. Ma- gánál az Amu-Darjánál, a hol az oroszok a víz lát- tára határtalan örömben törték ki, ezek a chivaiak- tól csak pár ladikot kerithettek hatalmukba. Mily roppant számban hullottak a teher és pódás alatt kimerült tévek, mutatja azon egy hely is, hogy Bardonsky tábornok, midőn Chala Atárról indult ki, összesen 2800 teve felett rendelkezett, Adam Krig- lanról Altj-Kudukra visszaérkezésekor ezen állatok- ból már csak 1240 volt meg.

A krasznavodszki hadoszlop sikertelen vissza- térése igazolnunk véteit. Tény, hogy utjában oly rendkívüli hőség uralkodott, hogy az 55 fokra el- osztott Romeur hővmérő 52 fokot mutatott s a hi- ganyfeszítő ereje következtében szétpattant.

Az angol felsőházban fölhozott azon nagy mérvű pusztítás, melyet a tigrisek az angol Indiában az embereknek elkövetnek. Al-Bengáliában hat év alatt 13,400 ember tépett szét e vérengző négy-lábúak által s átlagos számítás szerint nem kevesebb mint 10,000 ember veszt el ily módon. 1869-ban egy nőugris egy maga, több héten át megállított minden közlekedést s áldozatul 127 embert ejtett el. Haydunkában egyetlen tigris 108 személyt tépett szét ugyanaz évben, s e vérengző egy egész családot utolsó tagjait elpusztított. Képzeltetni ezután a károkat, miket a csordákban és nyájokban tesznek. E károk évi középátszámítása a huszonöt millió frankot fölülmúlja. E baj miatt egész vidékek néptelenné válnak s van eset, hogy egyetlen tigris elől kétszázötven négyszög angol mértföldnyi terület népessége más vidékre menekült. Eltirik lord, ki ez adatokat felsorolta, erőlyes intézkedéseket kívánt a kormánytól a csapás megszüntetésére. A cipayok nagy lázadásra óta a nép minden fegyvertől megfosztott s ez idő óta a vad állatok rendkívül megsaporodtak s a nép semmi által nincs védve. Az oly helyeken, hol a tigrisek száma nagy, vadásztülsétek szerveztettek, miket a kormány fizet. A kormány azon helytelen intézkedést tette, mely szerint az elejtés akként jutalmaztatik, a mily pusztításokat a vad tett, minek következménye aztán az, hogy a vadászok egész kényelemmel bevárják, míg a tigris minél nagyobb pusztításokat tesz, s csak akkor látnak elejtéséhez, ha már híre országossá lőn, mi több, még ők magok szolgáltatnak alkalmat, hogy a tigris minél nagyobb számú áldozatra tegyen szert! Rettenetes ilyet állítani, de mégis tény, hogy mihegyt valamely tigrisről sokat beszélnek, létezését elég számú emberlét jelöli, s hogy mihegyt a 300 rupi összege követelhetővé válik, a tigris elejtése nem várat sokáig magára. Argyil hrg. a kormány nevében haladéktalan orvoslást ígért a felszólalónak, a „Times” pedig e szavakkal kíséri a lord felszólalását: „Nem borzasztó-e elgondolni, hogy a tizenkilencedik században, midőn az emberiség ezer és ezer kézzel él, bir saját faja pusztítására, ezekre menő angol alattvalók fényes nappal pusztulnak vad állatok körmei között, mintha csak természetes halállal mulnának ki!”

9-ik közlemény.

A bécsi nemzetközi kiállításra küldendő szegényebb sorsú iparosok felségélyezésére az utolsó közleményben volt összeg 1405 frt 50 kr.

A dakoztak még:

Kolozsvári német szabó társulat 5 frt, Krémer Ferenc 2 frt, Szucsáki Imre 1 frt, Reil Dániel 1 frt, Tokos Zsigmond 1 frt, Kubicek Domokos 50 kr, Nemesányi Sámuel 50 kr, Horách József 1 frt, id. gr. Bethlen János 2 frt, Hilberth József 3 frt, Szommer János 1 frt, Gergely János 1 frt, Vecsán Tivadar 1 frt, Zattler Sándor 1 frt, Lakatos társulat 5 frt, Máthé György 50 kr, Knauer József 50 kr, Horváth Miklós 50 kr, Rézműves társulat 10 frt, A kölcsön pénztárba betett pénzekért kamat 24 frt 79 kr, Frölich Vilmos egy magyar aranyat, összesen 1468 frt 79 kr.

és egy magyar arany.

Kolozsvártt, juli. 10-én. 1873.

Krémer Ferenc,
bizottmányi elnök.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, július 12. 1873.

— O felsége vallás- és közoktatási magyar minisztere előterjesztésére Kárfy Titus, Mészáros Ferenc és Gönczy Pál miniszteri osztálytanácsosoknak, a nevelés- és közoktatási ügyeinek előmozdítása körül szerzett kiváló érdemeik elismerésül a miniszteri tanácsosi czímet és jelleget díjmentesen adományozta.

— Fejedelmi eljegyzés. Híre jár, hogy az uralkodó fivére: Lajos Victor főherceg, legközelebb jegyet vált Vjora Konstantinowna orosz nagyhercegnővel, ki jelenleg a württembergi királyné kíséretében Bécsben időz.

— A közoktatási tárcza két jeles osztálytanácsosa: Mészáros és Gönczy Pál közelebb — mint a „Főv. Lapok” hallja — miniszteri tanácsosok lesznek. Erre már rég megszerzék az érdemet, miután Mészáros a fő- és középiskolák, Gönczy Pál pedig a népi iskolák ügye körül évek óta fáradszón és sikeres tevékenységet fejtenek.

— Olga württembergi királyné kedden meglátogatta a magyar osztályt, Fischer herendi porcelánjait sokáig nézte s belőlük meg is vett két pompás service-t.

— „Bignardin ur és Nerville asszony” és „Egy kis szívesség” azon két érdekes, és nagyon mulattató vígjátékának, mely vasárnap, július 13-án a kolozsvári műkedvelő-társulat által elő fog adni a jogász segély-egylet részére. E két darabban részt fognak venni a nők közül Magyarai Ilon kisasszony, Sárosi kisasszony és K. Papp Miklós asszony, a műkedvelő urak közül Hellermann Antal, Virág Lajos, Kerestély Kálmán és Ferenczi Alajos. A két darab között Schwarzel Adél kisasszony Petőfi Sándornak „Utolsó álmajszna” című gyönyörű költeményét fogja

szavallani. Azt hisszük, hogy mind az egyetemi tanár urak, mind a közönség elkövetnek mindent, hogy ez előadás jóvédelem tekintetében is minél fényesebben sikerüljön. Hely árak ezuttal a rendes színházi árak lesznek. Jegyeket előre válthatni a színházi pénztárnál vasárnap délelőtt 9 órától déli 12 óráig. A páholybérletet tartó közönséget figyelmeztetjük, hogy ezuttal a páratlan számúknak van előjoga.

— A persa sah fogadása Párisban szívélyes volt a küldöttségek részéről, melyek megérkezését várták, a nagy közönség azonban, mely az utcákat letelepte, a melyeken keresztül hajtatott, nyugodtabb volt mint várták. Sokan kalapot emeltek, a tömeg csöndes maradt és csak itt-ott éltette egy hang a köztársaságot. A sah a becsületrend nagy keresztjét viselte megérkezésükre. — Kuriosumké megemlítenéd e helyt, hogy a „Figaro” egy persa betűkkel nyomtatott levelet közöl az napi lapjának élén és nem kevesebben mint kilencz hasábon foglalkozik a vendéggel.

— Érdekes fogadás. Ákontz István helybeli ügyvéd, a kolozsvári önkéntes tüzoltó egylet derék tagjával: Csiki Józseffel abban fogadtak, hogy a másodház oldalára fektetett létrán mindazon mozdulatokat végrehajtják, melyekre ez rutinirít tüzoltó létrére vállalkozik. A fogadás az önkényes tüzoltó-testület s számos néző közönség jelenlétében tegnap délután 6 órakor csakugyan végbe ment. És így történt: a másodház aljáról először a második emeletre innen létrán a harmadikra kúszott. Ez megtörténvén biztonság kedvéért deréka megkötöttet s a párkány létrán egész a fedélszínig küzdötte fel magát. Ezután az ugrás következett a második emeletről s ezzel az érdekes fogadás az ügyvéd ur részéről megvala nyerve. A tüzoltó szerek használatában teljesen ujoncz-ügyvéd a véghez vitt mutatóványok közben mindenki meglepő bátorságot s lélekjelenlétet árukt el, derék ellenfele pedig elismerésre méltólag buzditotta s támogatta őt veszélyes productiói közepett. A község riadó éljenzéssel jutalmazta a bátor ügyvédet. Este a fogadás tárgyát képező hat üveg seher-ryt derült kedéllyel fogyaszták el tüzoltóink.

— Andrasehofszi Frigyes, a kolozsvári önkényes tüzoltó egylet szertárnoka, a napokban meghívást kapott N.-Enyedről, hogy az ottan alakult tüzoltó egylet tagjainak kiképzését vállalja el. A szertárnok ur, mint halljuk, örömmel engedett a hívásnak s a jövő hó elején immár Nagy-Enyedre megy, hogy a tüzoltás bajnokait nemes rendeltetésükre előkészítse s kiképezze. Részünkről őszintán örülünk, hogy a korszerű eszme diadalát első sorban épen e derék vidéki magyar város részéről jegyezhetjük föl.

— Zimmermann Henrik, a polgári lövőde építője, a Rózsáligeten ismét egy kis gőzöst épített annak romjaiból, melyet a szamos árja magával ragadott. Reméljük a korán hajótörést szenvedett előbbi gőzös oszma óvatossá tette Zimmermann urat; s ezuttal diadalmaskodni fog az elemek játékán.

— A Miksa- emlék Triest számára, Schilling János drezdai tanár által már mintázásban elkészítettett, s most ki van állítva. Mindenki megvan elégedve a fölfogással és úgy, mint a kivitel-lel. A szobor talapzatán allegorai képek vannak, melyek visszatükrözik Miksa főhercegnek előszeretett a tenger és Trieszt iránt. Az első oldalán egy fiatal alak tartja büszkén Austria győzelmes zászlóját, a hátsó oldalon pedig Triest van ábrázolva, s Miksa főherceg a szegényekkel jótékonyaságot tesz, a harmadik oldalon harczra indul a tengeri hajóbad, a negyedik pedig kincsekkel megrakodva térnek vissza a kereskedelmi hajók. Maga a szobor nagyon szép és hatalmas. A főherceg altengernagyi egyenruhában van, egyik keze a mellén, a másik pedig egy kissé fölemelve. Az egész tartás és kifejezése nagy nemesiséget árul el, s az on szeretőméltságot, mely Miksát vonzóbbá tette, s nagyban emelte tragikus vége iránti részvétet. A szoborban nem mutat semmi véres katasztrófára, sen a császári koronára, csak Miksa főherceg van előállítva, a mint lelkesült a tengerért s Polában és Miramareban ábrándozott és tanult. Csakis a komoly vonás, mely végig vonul az egész alakon, sejteti a főherceg szomorú végét.

— A külföldi megyei gazdasági egylet f. július hó 20 án d. e. D.-Sz.-Mártonban rendkívüli választmányi gyűlést tart, azon szíves figyelemzettel értesítettnek a v. tagok, hogy azon megjelenni méltóztatának. O. Kocsárd 1873. 7/. Farnos Elek, jegyző.

— A persa sah ki most a párisiak által bámultatja meg magát, legújabb hírek szerint előbb Olaszországban utazik, mielőtt Bécsbe jönné a világkiállítás megtekintésére. Bécsből Budapestre jó a persa felség, és innét Szent-Péterváron át visszautazik birodalmába.

— A tanárképezdei seminarium, mint halljuk, a jövő tanévben fel fog állítani. Nyelvészeti, bölcsészeti és természettani osztályokból fog állani, melyekre legkitünőbb tanerők nyertettek meg.

— Mammuth-csontokat találtak a margitszigeti munkálatok közben. A lelet három láb hosszú s a közepén 6, az egyik végén 8, a második végén 6 hüvelyk átmérű. Elég ép állapotban van s a muzeumnak fogják átadni.

— A törökországi új nagyvezérről azt mondják, hogy előbb napszámcs volt egy dohánygyárban,

később egy vendéglőben pinczér. Egyszerű szokásait nem hagyta el, és kimért takarékságáról meg van jegyezve.

— Az új atlanti tenger alatti buza e hó 3-án, mint a „Great Eastern”, táviratilag jelenti, szerencsésen elkészült.

— Francia földön a jövő hó elején már nem lesz német katona, s az első francia csapatok aug. 4-én vonulnak be Nancyba, képzelhető, hogy mily örömmujongás között.

— Csehországban Lujetz községében egy asszony a napokban 4 gyermeket szült. Három közülük élve született s megkereszteltetett, a negyedik azonban halva jött a világra.

— A chinai udvarból furcsa dolgokat jelentenek. A császári trónt tudvalevőképp már februárban foglalta el a tizenkétéves fejedelem, de az erópai követeknek mindaddig nem sikerült átadni meghitelező okmányait, mivel nem akarták magukat alávetni a szokásnak, hogy kilenczszor letérdepeljenek és homlokukkal a földet érintsék.

— Leopardi egy autogramja. Raffaele Filippo marchese, fermoi könyvtára számára, melyben kéziratok vannak Petrarca, Leonardo da Vinci, Lucrezia Borgia, Ugo Foscoltól, nemrég Recanatiban egy Leoparditól eredő autogrammot szerzett meg. Az autogram egy régi görög legenda szöszertint lefordította. Az eredeti egy lemezre volt írva, melynek felső részén a szent szűz van lefestve 8 prófétaával és a 4 evangélista jelvényeivel.

— A persa sah a legnagyobb óvatiókkal fogadtatik Párisban, hol mindent elkövetnek, hogy eltöröljék azt a benyomást, melyet a persa uralkodóra az Angliában látottak tettek és hogy elhitessek vele, miszerint Franciaország legkevesebbet sem veszített régi hatalmából. A párisi „Figaro” legújabb száma élén egy persa feliratban üdvözi a sahot és szerencsét kíván neki azon elhatározásához, miszerint saját tapasztalásából kíván megismerkedni a francia civilizációval.

— Életben és halálban egyestülve. Bihar-megyei Nagy-Ürögdön ezeltől 71 évvel egy ikerpár, egy fiu és egy leány született. Szüleik korán elhaltak, és így a gyermekek minden nevelés nélkül maradtak. Mikor felnőttek, férjnek és feleségnek tekintették magukat és az óta a legboldogabb családi életet éltek, mely soha egy pillantatig sem lett megzavarva. A megyében uralgó cholerajárvány alkalmából gyakran mondogatták, hogy miután oly boldogul éltek együtt, szép volna, ha együtt meg is halnának. Óhajuk beteljesült; mint az „U. L.”-ban olvassuk, nem rég ugyanazon napon, egy órában mindketten meghaltak choleraiban.

— Egy örült, ki papokat ver. Egy 19 éves fiatal embert Amerikában nem régen vallási örüli roham lepett meg s azt képzelte, hogy Krisztus föl-szólította őt legalább is ötven pap megölésére. A szegény örült e küldetését legelőbb is egy öreg protestans lelkesen akarta teljesíteni. Elment Brown hitzónokhoz s az 50 éves embert korbaéccsal addig verte, míg ez a földre esett s ekkor azt hívén, hogy meghalt, ott hagyta a házat. Brown, ki látta, hogy a fiatal ember örült, csak szomszédait tette figyel-messé, hogy rá vigyázzanak s további lépéseket nem tett. De másnap reggel ismét eljött az örült s újból megkezdte működését, de ezuttal az öreg hitzónok kiabálni kezdett, mire neje beszaladt, kit biztosított az örült, hogy nem fogja bántani, csak férjét. Erre aztán a szomszédok megköttözték az örültet s tébolydába vitték.

KÖZGAZDASÁG

Aratási kilátások külföldön. A genfi konzul június végéről következőket jelent: E vidéken a gabbaneműk, melyek május elején igen szépen állottak, a rákövetkezett folytonosan esős és hideg időjárás-tól sokat szenvedtek; a kalászkok elsárgultak és rozsol fejlődtek ki, úgy hogy gyenge középtermésre is alig számíthatni; nagymérvű és olcsó behozatalra számítanak Magyarországból, Oroszországból és Amerikából. A szállók, melyek itt jelentékeny szerepet játszanak, szintén sokat szenvedtek a májusi és júniusi kedvezőtlen időjárás alatt s fél termésnél többet nem fognak adni, úgy hogy a 40 millió frank értékű rendes behozatalon kívül ez évben még mintegy 24 millió frank értékben fognak borok behozatni. A gyümölcsfákat épen virágzásban érte a fagy, termés tehát nem lesz. Csupán a burgonya kecséget gazdag terméssel.

— A marhahús ára Bécsben, azon reményben, hogy e nyár folytán 1.200.000 vendég fog érkezni a világtárlatra, nagyon felemelkedett. A vendégek több mint fele része azonban elmaradt s a marhahús ára nagyban 40 — 42 frtról 30 — 35 frtra esett. Az árak ily leesése kihát Moldva-Oláh- és Oroszországra, mert most már Magyarország helyett ezek látják el még a bécsieket is nagyrészt hus-sal. A kereskedők azonban már temérdek vágómarhát összevásároltak s most nagy kárt szenvednek; így színtén a gazdák, kik hizlalásba sok pénzt vertek be. Csak a bécsi kis mésszárosok nem érzik még a kárt és meg a pestiek, azok ugyanis még mindig 40 — 42 krjával, emezek 30 — 32 krjával mérik a húst, pedig Pesten nagyban, azaz mázsá számra a vágómarha jóval olcsóbb mint Bécsben.

Magyar keleti vasut.

Bécs-n.-várad-kolozsvári vonal

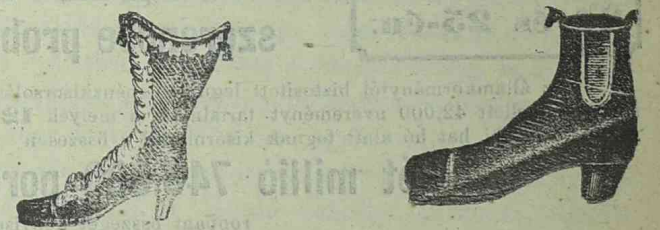
Bécsből Nagy-Várad Kolozsvár felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Bécs ész. vasút	este	8 15	reggel	7 45
Pest állam vasút		8 35		7 55
Cegléd	reggel	7 30	este	6 5
Szolnok		10 33		8 55
P.-Ladány.	délután	11 22	reggel	9 58
Nagy-Várad		2 35		1 26
Mozs.-Telegd		5 12		4 51
Éleod		6 6		5 48
Rév		6 33		5 39
Brátka		7 5		7 12
Ceucs		7 37		8 5
B.-Hunyad		8 26		9 19
Sztána megáll.		9 31		10 54
Egeres		9 57		12 1
M.-Gorbó megáll.		10 33		12 37
M.-Nádas		10 50		1 6
Kolozsvár		11 11		1 28
		11 39	éjél	2 2

Kolozsvárról Nagy-Várad Bécs felé.

Állomások	Érkezik óra perc	Indul óra p.	Érkezik óra perc	Indul óra p.
Kolozsvár	reggel	4 20	délután	11 30
M.-Nádas		4 46		11 59
M.-Gorbó megáll.		5 7		12 28
Egeres		5 26		12 38
Sztána megáll.		6 3		1 38
B.-Hunyad		6 38		2 15
Ceucs		7 28		3 46
Brátka		8 25		4 13
Rév		8 59		5 8
Éleod		9 31		6 30
M.-Telegd		9 58		7 7
Nagy-Várad		10 56		8 16
P.-Ladány		11 22		9 5
Szolnok	délután	4 38	délután	11 44
Cegléd		5 32		12 4
Pest		8 37	este	8 43
Bécs ész. vasút		8 9	reggel	6 36
állam vasút		8 19		6 49

Felelős szerkesztő: Szász Béla

Férfi és női cipők
egész Erdélyben legnagyobb
gyári raktára
CSAPÓ SÁNDOR
nagy bazárjában Kolozsvártt, a belszen-
és tordautcza szegletén, a nemzeti-szálloda
alatt.

Midőn a naponta növekedő szükségnek megfelelően, elhatároztam, egy a mai igényeknek minden tekintetben megfelelő férfi- és női-czipő-raktárt berendezni, annak folytonosan nagy választékkal leendő elláthatása végett, helybeli jóhírnevű cipész Schwartz Károly urral szövetkeztem, a kellő számú segédse-mélyzettel rendelkezvén, képessé tesz minden megrendelést legfeljebb 48 óra alatt pontosan teljesíteni.

Helybeli és vidéki megrendeléseket üz-
letemben minden időben elfogadok s a pon-
tosságról, valamint kiváló csinosságról ke-
zeskedem.

Csapó Sándor.

Közlönye területén uralkodó cholera járvány állásának 1873. évi június 23-ától kezdve 1873. évi július hó 8-ig.

Járvás neve	A betegség ki- ütése napja.	Beteg maradt.	Szaporodott.	Összesen,	meggyógy.	meghalt	gyógyke- zelés al. m.	megbete- gült	meggyo- gult	meghalt
Gyalui	23/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
B.-Hunyadi	27/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Bikali	27/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
N.-Almási	24/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
M.-Nádas	23/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Kolozsi	23/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Mocsi	23/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
M.-Örmény	23/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
N.-Nyulási	23/6	1	2	3	3	3	3	3	3	3
Összesen	34	104	138	52	52	34	158	54	70	

Gyarmatny Miklós, főjegyző.

CHOLERA KOLOZSVÁRTT.

1) Julius hó 10 óráig hivatalos kimutatás szerint átjött cholera-beteg 51; július 11-dikén éji 12 óráig újabb betegségi eset fordult elő 11, összesen 62.

Ezekből meghalt a fenirt óráig 3, meggyo-
gult 7, gyógykezelés alatt maradt 52.

2) Felek község. Megbetegült 3. szaporodott
2, összesen 5.

Ezekből meggyógyult 1, meghalt — gyógyke-
zelés alatt maradt 4.

Jószág bérbeadás.

Kolozsmegye alsó-kerületében fekvő **N.-SÁRMÁS** az 1874-dik év április hó 24-től kezdve hat, esetleg több évre haszonbérbe kiadandó lévén, a vállalkozni kívánók felhívtnak, hogy Kolozsvárt lakó

országos ügyvéd **Frits Albert** urnál

a feltételeket előre is megtudhatják. Áll ezen fekvő jószág

3840 katasztrális hold tagosított szántó, kaszáló
s a legjobb marha legelő földekből;

el van látva mindennemű lakó és gazdasági épületekkel, a Kolozsvárról Szász-Régenig vezető csinalt út mellett, s Kolozsvártól öt óra távolságra fekszik, más birtokos a községben nincsen, gabona termesztésre és marhatenyésztésre első jószág a Mezőségen.

HUTFLESZ KÁROLY

megvásárol mindennemű magyar- és osztrák állam-papírt, sorsjegyet, arany- és ezüst pénznemeket s leszámítol (escomptirt) mindenféle nyereményeket és szelvényeket 3 hóval a lejáratú idő előtt s eszközöl minden bel- és külföldi helyeken történendő bár mily összegű fizetéseket.

Ajánlja legjutányosabb **társasjátékait** és **részlet-jegyeit**, valamint dúsan ellátott **fűszer-tárat, bőrke-reskedését és gőzliszteit**;

Ugyszintén kitűnő minőségű **fagygyugyertya és szappan** gyártmányait.

A bécsi világtárlat látása mesés meglepetést nyújt. A jelenkor ez egyetlen nagyszerűségének

Erdélyben

a legnagyobb úti-kellék gyári raktár
Csapó Sándornál Kolozsvártt.

u. m.

500 darab úti faláda osztályzattal és a nélkül	4 frt. 80—20 frtig.
1000 darab útibőrönd	2 frt 80 krtól, 40 forintig.
500 „ kézi táská	80 krtól, 5 frtig.
300 „ úti táská	1 frt 50 krtól, 10 frtig.
60 „ felszerelt úti készlet	5 frtől, 40 frtig.
500 „ szivar- és pénztárcza, zsebbevaló és oldalt függő	30 krtól, 5 frtig.
300 „ zsebbeli gyufatartó	10 krtól, 2 frtig.
5000 „ zsebkés	20 krtól, 8 frtig.
3000 „ sétatárcza	30 krtól, 10 frtig.
500 „ eső- és napernyő	1 frt 10 krtól, 15 frtig.

50 darab gummi-köpeny	10 frtől, 24 frtig.
500 „ szürke szemüveg és czvikker	1 frtől, 2 frt 50 krig.
5000 „ fog- és körömkefe	10 krtól, 3 frtig.
2000 „ ruha- és hajkefe	50 krtól, 3 frtig.
5000 „ mindenféle fésű	10 krtól, 1 frtig.
2000 „ fürdő és közöns. viselő kalap	60 krtól, 4 frtig.
200 „ oldaltáská, nők- és férfiak számára	2 frtől, 10 frtig.
100 „ biztonsági úti pálcza	1 frt 50 krtól, 5 frtig.
100 „ Revolver	8 frtől, 30 frtig.

Legdúsabb választék mindenféle közönséges legfinomabb illatszerekből, szappanyokból, hajkenőcsökből, fogporokból és pépekből.

5000 pár férfi, női- és gyermek cipők.

5000 pár férfi, női- és gyermek cipők.

látogatására Kolozsvárról Bécsbe és vissza

a III. osztályban csak 19 ft 59, a II. oszt. csak 29 ft 41 kion.

Legközelebbi
húzás
**1873
JULIUS
24 és 25-én.**

Most a szőlőben marad a
szerencse!
Meghívás
szerencse próbára.

Legmagasabb
nyeremény
a legszelencesebb
esetben
150.000
porosz tallér.

Az államkormánytól biztosított legújabb pénzkiosorolásunk terve épen megjelent s 81.000 dr. sorsjegy mellett 42.000 nyerevénnyel tartalmaz, a melyek 12 porosz tallértől esetleg 150.000 tallérig a közelebbi hat hó alatt fognak kisorsoltnai s összesen

két millió 746.000 porosz tallérnyi

roppant összeget képviselnek.

A kisorsolás 6 osztályba van osztva, a melyekben a betételek növekedése szerint a legmagasabb nyeremények is tetemes emelkedést mutatnak, úgy hogy a főnyeremény az I. osztályban például 4000 tallér, a II-ben 6000, a III-ban 8000, a IV-ben 10.000, az V-ben 13.000, s a VI-ban 100.000 sőt a legszerencsésebb esetben 150.000 tallérnyi magasságra emelkedik. A 42.000 nyerevénnyel részletes felosztása az ingyen kapható játéktervből látható.

Az eredeti egész sorsjegyek tervszerű árú mind a hat osztályra postabérrel, nyerevénnyel lajstrommal s költségekkel 72 frt. bankjegyekben, fél eredeti sorsjegyeké 36 frt. bj. negyed sorsjegyeké 18 frt. bj. és nyolcad sorsjegyeké 9 frt. bj.

A roppant nyerevénnyel és a két-egyetlen biztosítékkal szemben, a melyek a játékterv mind a 15 ss-ben nyújttnak, a sorsjegyek ára valóban csekélynek mondható, s miután, függőföldem csak közelebből is az utolsó kisorsolásonál, valamint már évek óta Fortuna által kedvezményben részesített, és különösen az osztrák birodalomba a legnagyobb nyereményeket kelte elklidenem, rövid idő alatt számos megrendelésre számítok s felkérek mindenkit, a ki ezen biztos kisorsolásra eredeti sorsjegyeket közbenjárásom útján kíván venni, saját érdekében, hogy az iránt, az összegnek közpénzüli vagy Hamburgra szóló utalvány által melléklése mellett, **mielőbb** rendelkezze.

A megrendelések beérkezése után naponta a legközelebbi postán, s az eredeti terv hozzászólásával fognak teljesítenni s a résztvevők a húzások eredményéről hivatalos kisorsolási lajstromok által fognak értesítenni, valamint kívánságukra nyeres esetén ez táviratilag fog tudtúl adni. Tessék a megrendeléseket minél előbb bizalommal

Weinberg Izsák bankárhoz, Hamburgba intézni.

Az előpataki hajtó pezsgő-porok

magukban foglalják a híres előpataki gyógyforrások oldó vegyalkat részeit és ezen ásványvizek gyógyhatását fokozott mértékben bírják.

Különösen kitűnő hatása van a porok használatának a gyomorhurutnak, csomóknak, gyomorgöngyöseknek, étvágytalanságnak, gyomorpuffadásnak, emésztési gyengeségnek, gyomorföröcsögnek, zabálnak (túlalagos gyomorvagy), vagy is az ugynevezett mellégésnek, továbbá más- és lépágyanatok, az egy rendetlen el- és kiválasztásnak, epedugulásnak, és egyéb ellen és az ezen állapotokból származó makacs sárgaságban, úgy nemkülönben a test akármely szervének anyagkiosorolásában, nehéz, lelázás és szivdobogás, a belek zsongtalanságban (erőtlenység), a székörvény, a lestei vérpangásban, kezdődő vízkórban, különösen pedig az aranyérben, a vese húgyhólyag és húgyvezetékben, a vese- és húgyvezeték károsodása ellen, az anyaméh állati takarjának és ágyagában, felérőlyében, méhvezetékében, méhnyakában, szűzlésben, és a méhhez való kötődésében, makacs csuklásban, rászokásban és méhnyerben (hypocondria és hysteria).

E porok nélkülözhetők teszik az ingerlény hatású drasztikus hashajtó szereket. Hatásuk biztos, szelíd és fájdalommentes, mivel alkalmazzák gyengén oldó, hűsítő és csillapító természetűek; ugyanazért huzamosabb ideig is veszély nélkül használhatók, a miről a bel- és külföld több orvosi és tudományos tekintélyei és számos beteg elismerő nyilatkozatokat küldtek be.

Ára egy 12 adagot tartalmazó doboznak használati utasítással 1 frt. o. é.

Kaphatók a porok minden jelesb gyógyszerárban és minden jelentékenyebb ásvány- és fűszerkereskedésben.

Főraktár és szétküldési iroda Brassóban Száva Gerőnek a „koronához” címzett gyógyszerárban.

Legújabbban megjelentek és

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt kaphatók:

Független a köztörvényhatóságok, községek és az első folyamodású bíróságok rendezésére

vonatkozó törvények és kir. miniszteri rendeletek gyűjteményéhez.

Magában foglalja mindazon törvényekiket és m. kir. miniszteri rendeleteket, a melyek az 1872-ik évtől fogva a köztörvényhatóságok, községek és bíróságok rendezése tárgyában pótlólag, vagy kiegészítőleg hoztak kiadattak.

Egybeilleszté Szeniczai Gusztáv. Ára 70 kr.

1865—1872 évi országgyűlési törvényekikkek betűsoros tárgymutatója.

Ára 80 kr.

Magyarország és Erdély bírósági szerkezete és helyközségeinek legújabb bírósági felosztása.

A m. kir. igazságügyminiszter által rendelt későbbi módosítások illetőleg változtatások szerint kijavítva. Ára 1 frt 20 kr.

A magyar k. miniszterium rendeleteinek gyűjteménye.

1873. folyam.

Első és Második füzet. Ára 60 kr.

1873-dik évi országgyűlési törvény-cikkek I—XIX.

Ára 60 kr.

GONDÜZŐ,

eredeti adomák és humoreszkek tárháza.

Recipeül ajánlja Vasadi Balogh Lajos. Ára 60 kr.

Az osztrák-magyar monarchia haderőinek szervezete.

A rendeletek tárában ajánlott tan- és kézi-könyv.

A legújabb adatok alapján. Irta Szendrői Geőcze István m. kir. honvéd főhadnagy és m. kir. Ludovika akadémiai tanár.

I. füzet. A teljes munka ára 2 frt 50 kr.

Ugyan csak

Stein János kereskedésében kaphatók:

Egy kép a forradalomból.

Elbeszélés. Irta Bolgár Kálmán. Ára 1 frt.

Huszonöt év után.

Tóth Kálmán válogatott költeményei. 2 kötet. Pompás díszkötésben. Ára 3 frt 20 kr.

Az arany ember.

Regény 5 kötetben. Irta Jókai Mór.

Ára 5 frt.

A komédia elmélete.

A Kisfaludy-társaság által jutalmazott pályamunka.

Irta Névy László. Ára 1 frt.

ROBIN HOOD.

Irta James György, fordította Petőfi Sándor.

Ára fűzve 1 frt 50 kr

Kötve 2 frt 20 kr.

BESZÉLYEK,

német, francia és angol eredeti után fordítottak többen. Ára 1 frt.

Bérbeadó hodáj.

Kolozsmegyében Budatelkén, egy ezer hold tagosított legelő, tíz darab jó ivó vizet tartalmazó kúttal és itató vállukkal ellátva, jövő évi Szent György naptól kezdve **három évre** haszonbérbe kiadó.

Értekezhetni ügyvéd Erdélyi Samuella Kolozsvárt bel-farkasutca 13. ház sz. a.